

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Ringkonnakohus
Otsuse kuupäev	25. mai 2022
Kohtuasja number	1-20-6533
Kohtukoosseis	Maarika Kuusk, Tiit Lõhmus, Erkki Hirsnik
Kohtuasi ja menetlusliik	Kriminaalasi /.../

RESOLUTSIOON

/.../

11. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks Vabariigi Valitsuse määruse nr 322 „Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusajade menetlusest osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord“ § 5² lõige 1 punkt 2 ja lõige 3.
12. Edastada otsus Riigikohtule ning algatada põhiseaduslikkuse järelevalve menetlus, otsustamaks eelmises punktis mainitud sätete kehtivuse üle.
13. Rahuldada Tiina Kompuse taotlus määrata tema tasuks S.G. suhtes läbi viidud kohtupsühhiaatria-psühholoogia kompleksekspertiisi eest 2343,90 eurot. Rahuldada ka Katrin Eino taotlus määrata tema tasuks S.G. suhtes läbi viidud kohtupsühhiaatria-psühholoogia kompleksekspertiisi eest 2343,90 eurot.
14. Kohustada eelmises punktis nimetatud ekspertiisitasu (kokku 4687,80 eurot) ekspertidele ära maksuma riiki. Riigile omakorda peab selle tasu kuu aja jooksul käesoleva otsuse jõustumisest makseinfolehel näidatud arvelduskontole ära maksuma S.G. Viitenumbri märkimine on kohustuslik. Kui raha jääb tähtajaks tasumata, saadetakse kohtumääruse ärakiri kohtutäiturile täitemenetluse läbiviimiseks.

EDASIKAEBAMISE KORD

Ringkonnakohtu otsuse peale saab kassatsiooni korras edasi kaevata prokuratuur, süüdistatava advokaadist kaitsja, samuti kannatanu, tsiviilkostja või kolmas isik advokaadist esindaja vahendusel. Kassatsiooni saab esitada Tartu Ringkonnakohtule kirjalikult kolmekümne päeva jooksul, alates kohaldamata jäetud õigustloova akti kohta Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve korras tehtud otsuse kuulutamisele järgnevast päevast.

/.../

III. MENETLUS RINGKONNAKOHTUS

/.../

97. 27. aprilli 2022. a määrusega uuendas ringkonnakohus kriminaalasja kohtuvaidluse ning võimaldas kohtumenetluse pooltel ning ekspertidel Tiina Kompusel ja Katrin Einol esitada oma arvamus Vabariigi Valitsuse määruse nr 322 „Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusajade menetlusest osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord“ § 5² lõike 1 punktis 2 sätestatud kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriisi fikseeritud tasu suuruse ja lõikes 3 sätestatud tasu suurendamise piirangu põhiseaduspärasuse kohta hiljemalt 11. maiks 2022. Ringkonnakohtul tekkis nõupidamistoas küsimus, kas eelmainitud sätetega paika pandud kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriisi maksumuse suurus ning seatud piirang, mis keelab ekspertriisi tegemise eest kehtestatud tasu enam kui kolm korda suurendada, on põhiseadusega kooskõlas.

98. 30. aprillil 2022 esitasid eksperdid Katrin Eino ja Tiina Kompus arvamuse, milles hindavad kohtupsühhiaatria ja kohtupsühholoogia ekspertriiside tegemisel fikseeritud rahasumma kujul piirangu seadmist eksperdi tasule ebaõiglaseks ekspertide suhtes ning ka selle ekspertriisivaldkonna arengut oluliselt kahjustavaks.

99. 9. mail 2022 esitas arvamuse prokurör, nõustudes et ekspertriisi tasu ülemmäär ei pruugi vastata teostatud ekspertriisi tegelikule turuhinnale. Samas avaldas prokurör arvamust, et tasu piirmäärade eemaldamisel muutuksid tasud prognoosimatuks ja planeeritud eelarvelised vahendid ei pruugi olla piisavad ekspertriiside maksumuse katmiseks. See ilmselt omakorda kanduks menetlustesse üle teostatavate ekspertriiside arvu vähendamise näol, mille tulemusena võivad omakorda tegelikkuses eriteadmisi nõudvaid küsimusi asuda ekspertide asemel lahendama isikud, kes selliste küsimuste lahendamiseks piisavad eriteadmisi ei oma.

100. 11. mail 2022 esitas seisukoha ka S.G. kaitsja vandeadvokaat Ahto Sirendi. Kaitsja jätab küsimuse apellatsioonikohtu otsustada, kuid palub ekspertriisitasud riigi kanda jätta.

101. Ringkonnakohtule laekus S.G. taotlus, milles taotleb ta kogu kompleksekspertriisi õigusvastaseks tunnistamist, kuna see on kallutatud. Ühtlasi leiab S.G., et eksperdid on temalt ekspertriisi eest põhjendamatult suurt tasu nõudnud.

IV. RINGKONNAKOHTU SEISUKOHT

/.../

213. Edasi käsitleb kohtukolleegium ekspertriisikulude hüvitamise puutuvat. Eksperdid Tiina Kompus ja Katrin Eino viisid S.G. suhtes läbi kohtupsühhiaatria-psühholoogia kompleksekspertriisi ja soovivad kumbki selle eest (brutotasuna) 2343,90 eurot (niisiis kokku 4687,80 eurot). Tiina Kompuse ning Katrin Eino esitatud arvetelt (vastavalt nr 22-2 ja nr 22-4) nähtub, et kummagi eksperdi summaarne töömaht oli 208,2 tundi (kokku 416,4 tundi). Ajakulu moodustasid töö materjalide ja erialase kirjandusega, uuringud ekspertriisialusega ning ekspertriisiakti koostamine. Viidates protsessi keerukusele ning suurele töömahule, taotlevad eksperdid ekspertriisi tegemise eest kehtestatud tasu kaheteistkordset suurendamist. Ekspertide sõnul oli ajakulu vältimatu, tagamaks KrMS § 98 lg 2 p-s 3 ja §-s 107 sätestatud nõuete täitmist.

214. Ekspertiisi tasu suuruse üldine regulatsioon tuleneb KrMS § 178 lg 2 ls-st 2 ja Vabariigi Valitsuse määruse nr 322 „Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusajade menetluste osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord“ (edaspidi: menetlusosalise tasustamise kord) § 4 lg 1 ls-st 1. KrMS § 178 lg 2 ls 2 sätestab, et ekspertidele, asjatundjale ja tõlgile makstav tunnitasu ei või olla väiksem töösuhtes olevale isikule minimaalselt maksta lubatud tunnitasust ega ületada seda rohkem kui 50-kordselt. Menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 määrab, et ekspertidele makstakse ekspertise eest tunnitasu, mis on 10–40-kordne „Töölepingu seaduse“ § 29 lõike 5 alusel kehtestatud tunnipalga alammäär, välja arvatud juhul, kui käesoleva määrusega on vastavale ekspertisele kehtestatud teistsugune tasu. Praegu kehtiv tunnise töötasu alammäär on 3,86 eurot (vt Vabariigi Valitsuse määruse nr 116 „Töötasu alammäära kehtestamine“ § 1). Niisiis pole ekspertidele võimalik maksta ei KrMS § 178 lg 2 ls 2 ega ka menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 kohaselt tunni aja pikkuse töö eest vähem kui 3,86 eurot. Maksimaalne tunnitasu, mis ekspertidele oleks võimalik maksta, oleks nende kahe sätte kohaselt erinev: vastavalt 193 eurot (3,86x50) ja 154,40 eurot (3,86x40).

215. Kohtupsühhiaatria-psühholoogia kompleksekspertriisi puhul äsja viidatud kahte sätet siiski rakendada ei saa: selle ekspertisele puhul on olemas erinormid, mis prevaleerivad üldnormideks olevate KrMS § 178 lg 2 ls 2 ja menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 üle. Sellisteks erinormideks on menetlusosalise tasustamise korra § 5² lg 1 p 2 ja lg 3: kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriisi eest makstava tasu n-ö tavaasuurus on 380 eurot ning seda tasu võib kuni kolm korda suurendada – seda tulenevalt ekspertise erilisest keerukusest või mahukusest tingitud vahendite või ajakulu suurenemisest. Niisiis puudub menetlejal võimalus määrata ekspertise tasuks suuremat summat kui 1140 eurot (3x380). Niisiis saab kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriisi kestvust võtta selle tasustamisel arvesse vaid piiratud mahus: 380 eurost miinimumtasu võib küll asja mahukuse tõttu suurendada, aga tasu absoluutne lagi on 1140 eurot. Seega on olukord teistsugune kui ta on KrMS § 178 lg 2 ls 2 ja menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 alusel tasustavate ekspertisele puhul: viimased kohustavad menetlejat võtma tasu määramisel arvesse kõiki ekspertisele kulutatud tunde.

216. Teoreetiliselt on mõeldav, et menetlusosalise tasustamise korra § 5² lg 1 p 2 ja lg 3 on ekspertiisi jaoks soodsamad kui KrMS § 178 lg 2 ls 2 ja menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1: nt kui nii psühholoog kui psühhiaater kulutavad eriliselt keerukale ekspertisele tund aega ja menetleja määrab ekspertise tasuks 1140 eurot, saavad nii psühhiaater kui ka psühholoog 570 eurot ehk teenivad ca kolm korda rohkem kui on KrMS § 178 lg 2 ls 2 ette nähtav ülemmäär. Samas on selge, et äsja toodud näitel pole reaalsusega midagi pistmist ja pigem külgneb see absurdiga: esiteks on korraliku süüdivusekspertriisi tegemine, sh ekspertiseakti koostamine (kokku) kahe tunniga täiesti võimatu ja teiseks poleks sellises olukorras kuidagi võimalik rääkida ekspertise erilisest keerukusest. Hoopis tõenäolisem on see, et (suuresti) fikseeritud hinna tõttu jäävad kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriise tegevad inimesed KrMS § 178 lg 2 ls 2 ja menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 võrreldes n-ö vaeslapse rolli. Kui n-ö tavahinnaga (380 eurot) kulutavad nii psühhiaater kui ka psühholoog ekspertisele viis tundi, saavad kumbki 38 eurot tunnis – kui kummalgi kulub kümme tundi, teenivad nad 19 eurot tunnis. Ringkonnakohtu kogemuse ja ekspertidega suhtlemise põhjal võiks aga üks keskmine ühe psühhiaatri tehtud süüdivusekspertriis kesta kauem kui 20 tundi – see võiks võtta aega ca 30–40 tundi. Kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia kompleksekspertriisile võiks aga psühhiaater ja psühholoog kulutada kokku keskestlābi 60 tundi. Sellisel juhul teeniks kumbki 6,33 eurot tunnis (380:60). Ka menetlusosalise tasustamise korra § 5² lg 3 rakendades ei pruugi tasu ülearu palju tõusta: selle sätte rakendamine on võimalik eeskätt mahukate asjade puhul ehk välja makstav summa võib küll tavapärasest suurem olla,

aga tunnitasu (kuigivõrd) ei suurene. Lähtutagu edaspidise argumentatsiooni raames (kindlasti vaieldavast) eeldusest, et keskmise korraliku kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia komplekseksperitiisi puhul – mis eelnevast nähtuvalt võiks kesta ca 60 tundi – saab kasutada n-ö keskmist koefitsienti, st kahte – ehk ekspert teenib tunnis 12,66, st ~ 13 eurot (760:60 või 6,33x2).

217. Menetlusosalise tasustamise korra § 5² lg 1 p 2 ja lg 3 on püsinud muutumatuna alates 2014. aastast. 2014. aastal oli Eesti keskmine brutokuupalk 1005 eurot, 2021. aastal oli see 1548 eurot ja 2021. aasta 4. kvartalis 1625 eurot (<https://www.stat.ee/et/avastatistikat/valdkonnad/toelu/palk-ja-toojoukulu/keskmise-brutokuupalk>). Tunnitasule ümber arvatuna (kuupalga jagamine 170-ga) teenis keskmine palgasaaja 2014. aastal 5,91 eurot, 2021. aastal 9,11 eurot ja 2021. aasta 4. kvartalis 9,59 eurot. Niisiis oli hüpoteetilise kohtupsühhiaatria-kohtupsühholoogia komplekseksperitiisi tegija keskmine tasu 2014. aastal riigi keskmisest tasust natuke üle 2 korra kõrgem – praeguseks aga vaid ca 40% kõrgem. Juba see on probleem: ekspertide tööd väärtustatakse suhtelisel skaalal järjest vähem.

218. Samas pole kohtupsühhiaatria ja -psühholoogia ekspertide tasu võrdlemine riigi keskmise töötasuga kuigivõrd asjakohane. Nende ekspertide näol on (või vähemalt peaks olema) tegemist täielike tippspetsialistidega: nad peavad olema läbinud pika meditsiini- või psühholoogiaalase ülikooliõppe, nad peavad end pidevalt täiendama ja neil peavad lisaks oma erialale olema ka võrdlemisi head õigusalsed teadmised. Seetõttu ei saa nende puhul olla võrdlusmastaabiks n-ö keskmine palgatöötaja. Hoopis kohasem oleks võrrelda neid inimesi iseseisvalt töötavate õigusala tippspetsialistide ehk advokaatidega.

219. Käesoleval aastal on Riigikohus pidanud advokaatide puhul mõistlikuks brutotunnitasuks nt 150 eurot (Riigikohtu lahend asjas nr 1-18-7068/26, p 18) või 180 eurot (Riigikohtu lahendid asjades nr 1-19-5641/62, p 25 või 1-19-9061/92, p 20). Niisiis on see tasu ca 15 korda kõrgem kui tasu n-ö hüpoteetilise keskmise kohtupsühhiaatria-psühholoogia komplekseksperitiisi tegija puhul. Mitu korda kõrgem on ka riigi õigusabi osutamise käigus makstav advokaaditasu (mida advokaadid on korduvalt pidanud liiga madalaks): advokaaditasu määruse §-de 6 ja 7 kohasel teenib advokaat brutotunnitasuna 64,80 eurot.

220. Praegu tegid eksperdid kokku üle 416 tunni tööd. Kui neile maksta selle töö eest n-ö tavatasu ehk 380 eurot, oleks nende tunniteenistus alla ühe euro ehk ca neli korda väiksem riiklikust miinimumpalgast. Ringkonnakohtu meelest on aga praegu ilmselgelt põhjust kohaldada maksimaalselt lubatavat koefitsienti 3. Nimelt oli tegemist keeruka ja mahuka asjaga kasvõi seetõttu, et S.G.-l oli aastate jooksul diagnoositud palju erinevaid häireid ja näitamaks seda, et need varasemad diagnoosid olid väärad, pidid eksperdid tegema palju tööd. Niisiis tuleks kehtiva õiguse kohaselt kõne alla 1140 eurose ekspertiisitasu määramine. Selliselgi juhul jääks ekspertide teenistus alla miinimumpalga: alla 3 euro tunnis. Kriminaalkolleegium leiab, et sedavõrd madala tasu määramine oleks põhiseaduse vastane ja seda järgmistel põhjustel.

221. Esiteks võiks kõne alla tulla väide, et niivõrd madal tasu rikuks põhiseaduse (PS) §-s 32 sätestatud omandiõigust – Tiina Kompus ja Katrin Eino saaksid vähem raha kui neil põhiseaduse kohaselt õigus saada oleks. Ringkonnakohus siiski selle põhiõiguse rikkumist ei tähelda. Seda seetõttu, et Tiina Kompusel ja Katrin Einol ei olnud kohustust ekspertiisi teha: nad oleksid võinud kasutada KrMS § 95 lg 3 ls-s 1 sätestatud õigust (viide eksperdi nõusolekule) ja keelduda ekspertiisi tegemisest. Et nad siiski olid valmis ekspertiisi tegema, pidid nad aktsepteerima seda, et nad ei saa ekspertiisi eest rohkem kui 1140 eurot. Ringkonnakohus siiski mõnab, et mõnes mõttes on ekspertiisi tegemisele jah-sõna sõna

ütlemine justkui n-ö pörsa kotis ostmine: ei pruugi olla teada, kui keeruliseks ja mahukaks ekspertiis osutub.

222. Küll aga rikuks 1140-eurose ekspertiistasu määramine mitmeid muid põhiõigusi. Ringkonnakohtule teada olevalt on eriti just viimasel ajal hakanud potentsiaalsed eksperdid ekspertiiside tegemisest keelduma: nad peavad ekspertiisi eest makstavat tasu liiga madalaks. Saab eeldada, et see tendents süveneb: elukallidus ja mujal töötamise eest makstavad tasud üha suurenevad ja ekspertiisi eest makstav tasu muutub suhtelises mõttes üha väiksemaks. On küll võimalik, et ekspertiiside tegemine ei muutu suisa võimatuks – võib olla inimesi, kes on nõus ekspertiise tegema ka praegu makstava tasu eest. Näiteks võivad mõned eksperdid olla nõus tegema ekspertiise n-ö missioonitundest või huvist valdkonna vastu (n-ö hobi korras). Ilmselt ei hakka aga sellisel viisil valmima kuigivõrd palju ekspertiise – ja lisaks võib selliste ekspertiiside valmimine võtta kaua aega (ning seetõttu võib ekspertiis osutada mittevajalikuks, sest tihtipeale on ekspertiisi tarvis küllaltki kiiresti). Lisaks võivad ekspertiise koostada sellised eksperdid, kelle töö kvaliteet on nõrk: nad teeks n-ö mingisuguse ekspertiisi (piisavalt kiiresti) valmis, aga selle ekspertiisiga ei pruugi olla midagi peale hakata. Ka ringkonnakohus on aja jooksul puutunud kokku mitmete halva kvaliteediga ekspertiisiaktidega. Niisiis on *status quo* säilides tulevik umbes selline: paljud ekspertiisid jääksid tegemata; mõningaid ekspertiise tuleks oodata väga kaua; mitmed ekspertiisid oleksid nõrga kvaliteediga. Selline olukord oleks väga problemaatiline – ja suisa sedavõrd, et ta oleks põhiseaduse vastane.

223. Esmalt võiks kuritegudes hakata süüdi tunnistama inimesi, kes panid õigusvastase teo toime süüdimatuna. See rikuks esiteks menetlusele allutatud isiku au ja head nime, sest kellegi kuriteos süüdi tunnistamine tähendab süüdi tunnistatava inimese stigmatiseerimist ehk häbimärgistamist (Kiris, Pikamäe ja Sootak. Sanktsiooniõigus. 2. trükk, III osa, vnr 14). Au ja head nime aga põhiseaduse § 17 kohaselt teotada ei tohi. Kellegi väärtalt süüdi tunnistamine läheks vastuollu ka karistusõiguse ühe aluspõhimõtte ehk süüdpõhimõttega. Süüdpõhimõte on aga tuletatav PS §-s 10 sätestatud demokraatliku õigusriigi põhimõttest (Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus asjas nr 3-4-1-13-15, p 39 ja Ernits – Põhiseadus. Kommentaar. 2017, § 10, komm 4). Nimelt on vaid süüdpõhimõttel rajanev karistusõigus ühildatav PS §-s 10 otsesõnu nimetatud inimväärikuse põhimõttega: inimene ei saa olla pelk objekt, kellega riik midagi meelevaldselt teeb. Seega rikuksid liiga madalad ekspertiisitasud PS § 10. Ka võidaks õigusvastaselt piirata süüdi tunnistatava liikumisvabadust: nt saates inimese vangistust kandma. Sellisel moel käitudes mindaks vastuollu PS §-ga 20.

224. Teisalt võiks väita, et kui jääb vähimgi kahtlus kellegi teo süülisuses – ja kui vajalikku ekspertiisi ei õnnestu teha, peaks see kahtlus jääma –, tuleks see inimene tulenevalt KrMS § 7 lg-s 3 sätestatud kahtluste süüdistatava kasuks tõlgendamise kohustuse põhimõttest tulenevalt õigeks mõista. Sellisel juhul ei saaks inimest saata ka KarS § 86 lg 1 järgsele sundravile, sest ekspertiisi puudumise tõttu pole teada, kas inimesel on psüühikahäire, kas see häire on ravitav ja kas inimene on selle häire tõttu ohtlik. Niisiis on inimene tarvis vabadusse lasta või vabadusse jätta. See aga võiks kahjustada teiste isikute õigushüvesid: muu hulgas võib kõnealune inimene panna toime mõne kuriteokoosseisu päraseid tegusid, ka kõige raskemat laadi (nt tappa). Niisamuti võiks murenda ühiskonna üldine õiguskuulekus: inimesed hakkavad uskuma, et riik ei suuda ohtlike isikutega midagi ette võtta ja see võib endaga muu hulgas kaasa tuua omakohtu. Niisugused arengud rikuksid erinevaid põhiõigusi: nt PS §-s 16 sätestatud õigust elule, §-s 28 välja toodud õigust tervise kaitsele või §-s 32 sätestatud omandiõigust.

225. Eeltoodud põhiõiguste riiveid ei õigusta ringkonnakohtu meelest riigi – iseenesest põhiseaduslikult igati aktsepteeritav – soov kasutada avalikku raha säästlikult. Muu hulgas ei

pruugigi madalate ekspertiisihindadega kuigivõrd suurt rahalist säästu kaasneda, sest väärad kohtuotsused võivad kalliks maksma minna. Nt võtaks riigi raha see, kui pidada vanglas kedagi sellist, keda vanglas hoidma ei peaks. Ka võib riigile kulukaks minna see, kui vääralt vabadusse lastud isik sooritab mõne kuriteokoosseisupärase teo: nt vähendaks töö käiva inimese tapmine riigi majandustootlikkust ja laekuvat maksutulu.

226. Eelnevast tulenevalt tunnistab ringkonnakohus menetlusosalise tasustamise korra § 5² lg 1 p 2 ja lg 3 PS § 15 lg 2 ja § 152 ls 1 ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse § 4 lg 3 ning § 9 lg 1 alusel põhiseadusega vastuolus olevaks. Kahe viimasena nimetatud normi alusel tuleb otsus edastada Riigikohtule.

227. Ei ole vahet, kas ringkonnakohus otsustab ekspertide tasutaotluse üle KrMS § 178 lg 2 ls 2 või menetlusosalise tasustamise korra § 4 lg 1 ls 1 alusel: Tiina Kompuse ja Katrin Eino taotletav tasu jääb mõlema normi piiresse. Nimelt soovivad eksperdid 11,26 euro suurust tunnitasu (2343,90:208,2). Seepärast rahuldab ringkonnakohus taotlused ja määrab Tiina Kompuse ja Katrin Eino tasuks 2343,90 (st kokku 4687,80 eurot). See tasu tuleb jätta KrMS § 180 lg 1 ls 1 alusel S.G. kanda. Ehkki tasu tekkis apellatsioonimenetluse ajal, ei saa seda pidada apellatsioonimenetluse kuluks, mida oleks võimalik jätta KrMS § 185 lg 1 ja § 337 lg 1 p 4 alusel riigi kanda. Seda seetõttu, et KrMS § 185 lg 1 järgsed apellatsioonimenetluse kulud peavad olema seotud spetsiifiliselt apellatsioonimenetlusega (Sarv – KrMS. Kommentaar, § 185, komm 1). Ekspertiisitasu aga ei ole spetsiifiliselt seotud apellatsioonimenetlusega: ekspertiisi oleks võinud määrata ka juba kohtueelselt või maakohtus (kus S.G. seda ka taotles). Tagamaks seda, et eksperdid oma tasu tõepoolest kätte saaksid, peab ekspertidele kõigepealt tasuma riik. Kui S.G: ei maksa seda tasu riigile ära kuu aja jooksul (KrMS § 423 ja § 417 lg 2), nõuab riik tasu S.G-lt välja. Seega tuleb toimida samamoodi, nagu riigi õigusabi tasuga.

(IX)

228. /.../ Käesoleva kohtuotsusega tunnistab kohtukolleegium Vabariigi Valitsuse määruse nr 322 „Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusajade menetlustest osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord“ § 5² lõike 1 punkti 2 ja lõike 3 põhiseadusega vastuolus olevaks, algatab põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse ning edastab otsuse Riigikohtule.

/.../

(allkirjastatud digitaalselt)